

MOBİL SANTRALLAR İN SAMSUN SÜRECİ ,

Elektrik enerjisi, başka enerji kaynaklarından elde edilir. Yani ikincil enerji kaynağıdır. Bu nedenle de üretim teknolojisi seçimi ve yer seçimi gibi konularda oldukça seçici olmalıyız.

Enerji kaynağı olarak; su kömür, petrol, doğalgaz, rüzgar, güneş (Fotovoltaik piller)akümüze ilk etapta gelmektedir. Elektrik enerjisi üretiminde kaynak çeşitliliği önemlidir. Tek bir kaynağa bağımlı kalırsanız herhangi bir olumsuzlukta karanlıkta kalmanız kaçınılmazdır. Enerji kaynaklarını çeşitlendirirken teknoloji seçiminde öncelik sıramız:

- 1-Seçilen teknolojinin güvenli olması,
- 2-Doğal kaynaklarımızla çalışır olması,
- 3-Ucuz olması,
- 4-Yenilenebilir ve Çevre dostu olması,

eklinde olmalıdır.

Böylelikle kaliteli, kesintisiz, ucuz elektrik enerjisi elde ederiz ve kullanıma sunarız. Elektrik üretim santrallerini ilk kurulu maliyetleri bakımından incelersek yenilenebilir enerji kaynaklarının ve doğal kaynaklarımızın kullanıldığı teknolojilerin en uygun teknolojiler olduğu görülmüştür.

İLK KURULUŞ MALİYETLERİ BAKIMINDAN SANTRALLAR:

Hidro Elektrik Santraller (baraj gövdesine bağlı olarak değişir)	750-1.200 US\$
Linyite Dayalı Termik Santraller	1.600 US\$
İthal Kömür Dayalı Termik Santraller	1.450 US\$
Doğalgaza Dayalı Termik Santraller	680 US\$
Nükleer Santraller	3.500 US\$
Rüzgar Santraller	1.450 US\$
Petrole Dayalı Termik Santraller	2.000 US\$
Fotovoltaik Piller (Güneş Enerjisine Dayalı Santraller, henüz rekabet edilebilir bir teknoloji geliştirilmedi.)	

Elektrik enerjisini ucuz ve kaliteli üretilip kullanıma sunarken, tüketimde de Enerji Verimliliğini göz ardı edemeyiz. Elektrik enerjisi depolanamaz özelliğinden dolayı üretildiği anda kullanılmalıdır. Bu nedenle üretimin olduğu kadar tüketiminde planlanması önemlidir. En fazla tüketim sanayide gerçekleştiğine göre, çok fazla elektrik tüketen, eski teknoloji ile çalışan sanayi (demir-çelik, çimento, alüminyum v.b.) için ileri teknoloji seçilmelidir. Dünya ile rekabet edebilen sanayi hedefliyorsak, maliyeti önemli ölçüde etkileyen elektrik enerjisini sanayimize ucuz ve kaliteli olarak sunmalıyız.

Türkiye, enerji kaynakları bakımından çeşitliliğe sahiptir ve bu kaynaklarını henüz istenilen oranda kullanmamaktadır. Buna karşılık doğalgaz, petrol, kömür gibi pahalı kaynaklar (doğalgaz, petrol, ithal kömür) son zamanlarda tercih edilir olmuştur. Bunun nedeni yatırımların kamu eliyle planlanarak yapılmamasıdır. Dolayısıyla bu bölgede yeterli olmasa da doğalgaz, petrol, kömür gibi pahalı enerji kaynakları kullanan özel sektör doldurmaktadır.

Son yıllarda Do algaz çevrim santrallarının, ithal kömür ve petrol türevleri ile çalı an termik santralların artması bu nedenledir.

Termik Santrallarla Örnek: MOB L SANTRALLAR,

Adından da anla ıldı ı gibi Mobil Santrallar, ta inabilir termik santrallardır. htiyaç olan yerlere gemilerle veya tır'larla ta ınıp kolayca konu landırılabilirler. Adeta "Acil Durum Santralı" dırlar. Ta inabilir özelliklerinden dolayı 15-20 MW gücünde imal edilirler. Konu landırıldıkları bölgenin kısa süreli acil elektrik enerjisini üretirler. Yakıt olarak; Do algaz, Motorin ve 6 numaralı Fuel-Oil kullanırlar.

Türkiye, Mobil Santrallarla 1998 yılında tanı mı tır. Ülkemizin Do u ve Güneydo u bölgelerinde ya anan çatı malar nedeni ile kırsaldaki nüfus ehir merkezlerine göç etmi tir. Artan nüfusun elektrik enerjisi ihtiyacını kar ılamak üzere 4 adet Mobil Santral ihalesi yapılır. Aslında bölge hidrolik santral zenginidir. Ancak iletim hatları yatırımları yapılmadı ından üretilen elektrik enerjisi bölgede yeterince kullanıma sunulamamaktadır. Bu nedenle yetkililer "Mobil Santralı" çözüm olarak bul- mu lardır. 1998 yılında ihale edilmeye ba layan Mobil Santrallar, yüksek kar marjları elde edilince sonraki yıllarda yüksek güçlerde ihale edilmi lerdir.

Santralin Adı	İşletecek Firma	İhale Tarihi	Kurulu Gücü (MW)	Teklif Edilen Fiyat (cent/kwh)
Hakkari	AKSA Enerji	1998	10	14.85
İdil	İdil Enerji	1998	10	10.98
Silopi	Karadeniz Enerji	1998	35	10.25
Van	Enerji Power	1998	20	8.9
Esenboğa	AKSA Enerji	Mayıs 2000	40	6.56
Siirt	KONİ İnşaat	Mayıs 2000	20	6.57
Isparta	İçtaş Enerji	Mayıs 2000	20	6.59
Mardin	RASA	Mayıs 2000	20	6.49
Kırıkkale	GAMA-BARMEK	12 Ekim 2000	130	4.94
*Cide/Kastamonu	CENGİZ Enerji	12 Ekim 2000	100	5.09
*Finike/Muğla	AKSA Enerji	12 Ekim 2000	100	5.28
Batman	Antalya Güç Birliği- Alke	12 Ekim 2000	100	4.85
Yomra/Trabzon	Nurol Enerji	26 Ekim 2000	100	7.031
Çarşıbaşı/Trabzon	Nurol Enerji	26 Ekim 2000	100	7.031
Bulancağ/Giresun	Nurol Enerji	26 Ekim 2000	100	7.031
Ünye/Ordu	Nurol Enerji	26 Ekim 2000	100	7.031
Akkuyu/Mersin	Karadeniz Enerji	26 Ekim 2000	130	6.786

Mobil Santrallar SAMSUN'da ,

12 Ekim 2000 yılında ihale edilen dört adet Mobil Santralin C DE ve F N KE'ye konu landırılmalarında problemler çıkmı tır. BARTIN ve DALAMAN'a konu landırılmalarına karar verilir. 26 Ekim 2000 de ihale edilen yüzer tip be adet Mobil Santral için verilen teklifler TEA tarafından yüksek bulununca kiralınmalarından vazgeçilir. Ancak, ihale ilanı Resmi Gazetede yayınlanınca

Trabzon'lular aya a kalkarlar. Hep birlikte böyle bir kirli yatırıma izin vermeyeceklerini kamuoyuna ilan ederler. anlıdılar, zira ihale iptal edilmiştir.

Samsun olarak bizlerin bu gelişmelerden henüz haberimiz yoktur. Çünkü, Resmi Gazetede ilanı okusak bile Mobil Santralin ne olduğunu bilmiyoruz. Finike ve Cide için ihale edilen 100'er MW'lık Mobil Santraller Bartın'a ve Dalaman'a kaydırılınca yöre halkı tepki gösterir. Tesadüf bu ya; ANAP'lı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cumhur Ersümer tarafından ihale edilen Mobil Santraller yine ANAP'lı Belediye Başkanlarına sahip Bartın ve Dalaman'a konularlandırılacaktır. Halkın tepkisi nedeniyle en önde ANAP'lı Başkanların yürüttüğü mitingler düzenlenir. Hatta, Bartın'da NTV televizyonunda canlı yayınlanan ve Bartın Valisinin, Bartın ANAP milletvekili Elektrik Mühendisi daha sonra Cumhur Ersümer'in yerine Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olacak olan Zeki Çakan ile diğer yetkililerin ve Bartın halkının katıldığı bir ortamda "Mobil Santral" tartışılır. Ulusal basında da verilen habere göre Bartın Valisi bu canlı yayında kendisine "Vali Bey" diye hitap eden Üniversite öğretim görevlisini salondan attırarak ölümlü tehdit eder. Bartın Valisi daha sonra bu olay nedeniyle yargılanır ve ceza da alır.

Mu la ve Bartın'ın turizm ve tarım bölgesi olduğu gerekçesi ile Mobil Santrallerin buralara konularlandırılmasından vazgeçilir. halesi yapılmı bu iki santral için yer aranmaya başlanır. Amaç elektrik enerjisini sağlamak değildir artık. Kim kabul ederse oraya konularlandırılacaklardır. Yer ararken yine tesadüfen, ANAP'lı olan Samsun Büyükşehir Belediyesi bulunur. Büyükşehir Belediyesi kendi sorumluluk sınırlarında olmasa da Azot Fabrikası sahasında konularlandırıldıkları takdirde gelebilecek her türlü tepkiyi önleyecek garantisini yazılı olarak TEA Genel Müdürlüğüne verir. Böylece iki adet 100'er MW 'lık "Mobil Santral" 'ın Samsun'a kaydırılması macerası başlar.

Her iki santralin sahipleri CENG Z Enerji ve AKSA Enerji Azot Fabrikasının arazilerini özelleştirme marifeti ile alırlar. 5 Haziran 2002 tarihinde (santrallerin inşaatı devam ederken) bu arazilerin imar tadilatını Tekkeköy Belediyesine "sanayi bölgesi" olarak yaptırırlar. Her biri 350 TON ağırlığındaki 17.5 MW'lık generatör gruplarını her türlü teknik zorluklara ve halk muhalefetine rağmen yine yerel yöneticilerimizin her türlü yardım ve destekleri sayesinde satın alınan arazilere konularlandırırırlar. "

Bu santrallerin konularlandırıldığı bölge aynı zamanda enterkonnekte sisteme başlandı için çok uygundur. Böylesine olumlu şartlarda ve hiçbir izin, yönetmelik, yasa tanımadan kurulumunu tamamlarlar.

EMO olarak bizler, Çevre Birlikteliği içinde yer alan diğer bütün kurum – kurullar elektrik üretimine karşı değil, olamayız. Ancak, günde 1000 TON 6 numara Fuel-Oil kullanacağını örendiğimiz Mobil Santrallara bu güne kadar kar çıydık, bu gün de kar ıyız.

Bilindiği gibi 6 numara Fuel-Oil gelişmiş ülkelerde kullanılmamaktadır. Ashında "Samsun Mahalli İl Çevre Kurulu"nda da Samsun Büyükşehir Belediyesi sınırlarında da 6 numara Fuel-Oil kullanılması yasaklanmıştır. Samsun Büyükşehir Belediye sınırları genişleyince mobil santraller de Büyükşehir sınırları içinde kalmıştır. Bu açıdan da yasa tanımazlık devam etmektedir.

Çevre Bakanlığının, 2002 yılı sonuna kadar Mobil Santralleri ÇED raporundan muaf tutmuştur. Her ne kadar bu muafiyetler Danıştay tarafından iptal edildi ise de her türlü manevra yapılarak santrallerin kurulumu başlanmıştır.

Alınması gereken herhangi bir izin veya raporu almadan çalıştırılan bu santraller Çevre mevzuatını, yönetmelikleri, ve yasaları alt üst etmiştir. Hukuk tanımaz bir tavırla Çevre ve Orman Bakanlığının 8.9.2006 tarih ve 7411 sayılı yazısına istinaden çalıştırılan santrallerin Emisyon izni, De arj izni, Tehlikeli atıklar lisansı yoktur. Ve bu

hususlar Samsun Büyük ehir Belediyesince olu turulan nceleme Kurulu raporunda belirtilmi tir. Raporda ayrıca; Sa lık Bakanlı nca yer seçim ve tesis kurma izni verildi i (tesis çalı tıktan sonra) belirtilerek, baca gazı emisyon ve hava kalitesi ölçüm sonuçlarının haftalık olarak Büyük ehir Belediye Ba kanlı na iletilmesi ve açılma ruhsatı için gerekli olan tüm belgelerin deneme izni sonrasına kadar tamamlanması ko ulu getirilmi tir.

Dikkat edilecek olursa baca gazı emisyon ve hava kalitesi ölçüm sonuçları Çevre ve Orman Müdürlü ünca de il Büyük ehir Belediyesi tarafından isteniyor.

Raporda belirtilen ve dikkatleri çeken bir ba ka konu ise; Samsun Barosu'nun uzun erimli hukuk mücadelesi sonucunda bu santralların kamu yararına olmadı ı, hukuka aykırı oldu u gerekçeleri ile Danı tay'ın verdi i kesin karar hiç göz önüne alınmıyor. Aksine, Tekkeköy Belediyesinin santral in aatını kaçak oldu u gerekçesi ile mühürledi i için Samsun dare Mahkemesinde açılan ve süratle sonuçlandırılan dava sonucunda Mobil Santralların “Enerji Üretim Tesisi “ olması nedeniyle in aat ruhsatına tabi olmadı ı sadece ilgili idareye bilgi verilmesinin yeterli oldu u ekindeki kararına sı nılması dü ündürücüdür.

Çevre ve Orman Bakanlı ı, Mobil Santrallar için ÇED yerine geçti ini söyledi i raporu “Bilgi Edinme Yasası” gere ince istememize ra men vermemi tir. Gerekçe olarak bu raporun Proje Tanıtım dosyalarından ve resmi yazı malar oldu unu, ancak kendileri gözetiminde Valilikte incelenebilece ini yazmı lardır.

Samsun Çevre Birlikteli ini olu turan Sivil Toplum Örgütleri, Mobil Santralların yasalara aykırı olarak tesis edilip, mahkeme kararı ile hukuken yok sayılmalarına ra men sözleşme gere i ayda 2.4 Milyon Dolar kira ücreti ödenmesi hakkında, Ba bakanlık Denetleme Kuruluna, Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı na, TBMM Ba kanlı na ve Devlet Denetleme Kuruluna suç duyurusunda bulunmu tur.

Soru turma dosyası açılmı , suç duyurusunda bulunan sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin ifadelerine ba vurulmu tur. Ancak, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlı ı Tefti Kurulu Ba kanlı nca hazırlanan 7 sayfalık gerekçeli rapor ile Mobil Santralları ihale eden bürokratlar hakkında soru turma izni verilmemesi Bakanlık oluruna sunulmu tur. Soru turma izni verilmemesi oluru bizzat Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı tarafından imzalanmı tir.

EMO, elektrik enerjisi üretiminin ciddi bir planlama gerektirdi ini, bir an önce “Ulusal Enerji Konseyi”nin kurulması gerekti ini yıllardır söylüyor. Ulusal Enerji Konseyi; her türlü siyasi dayatmayı ya da çıkarıcılı ı reddeden bir anlayı la çalı mak üzere Üniversiteler, ba ta TMMOB-EMO ve di er meslek odaları olmak üzere yerel yönetimlerle sivil toplum örgütlerinden olu turulmalıdır.

Özetle;

- Elektrik enerjisi üretim teknolojileri seçilirken kullanılacak do al kaynaklarımızın tercih sırası; Hidrolik, rüzgar, güne ve linyit olmalıdır.
- Seçilen teknolojinin güvenli i bakımından sıralaması; Hidrolik, termik ve rüzgar santralları olmalıdır.
- Güvensizlik sıralamasında ise Nükleer teknoloji hala birinci sıradaki yerini korumaktadır.
- Çevreye etkileri yönünden sıralarsak; Rüzgar, güne , hidrolik, termik ve nükleer teknoloji olmalıdır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına göre ise; Hidrolik, rüzgar ve güne sıralanabilir.

Elektrik enerjisinde kriz istemiyorsak, yönetimdeki krizi çözmeliyiz. Mobil Santral gibi yanlış yatırımlar yerine iyi bir planlama ile yerli kaynaklarımızla üretim yapan santrallara öncelik vermeliyiz.